

کتابخانه ملی قزاقستان

ترجمه رایزن فرهنگی جمهوری اسلامی ایران، آلماتا - قزاقستان

ОБЪЯВЛЕНИЕ
در سال ۲۰۰۰ میلادی کتابخانه، جشن نودمین سالگرد خود را بسیار با شکوه برگزار کرد. در سال ۲۰۰۱ شمار کتابها، پنج و نیم میلیون جلد بود و امسال (۲۰۰۳) به ۵،۵۷۸،۰۰۰ رسیده است. در سال ۲۰۰۱، تعداد ۳،۳۸۲،۶۰۰ جلد کتاب توسط مراجعه کنندگان مورد استفاده قرار گرفته است. تعداد مراجعه کنندگان در سال ۲۰۰۱ روزانه بین هزار تا دو هزار نفر بوده و در سال ۲۰۰۲ این تعداد به میانگین دو هزار نفر رسیده است. در سال ۲۰۰۲ جمعاً ۳۵،۰۰۰ نفر از منابع و خدمات کتابخانه استفاده کرده‌اند.

کتابخانه ملی دارای چهارده سالن مطالعه است که همزمان ۱۵۰۰ تن را در خود جای می‌دهد. تعداد کارمندان ۲۷۶ نفر است که ۲۰۰ نفرشان با مسئولیت کتابداری به خدمات مشغول هستند. در کتابخانه ملی تعداد کتب و آثار کمیاب، کثیرالانتشار و منابع با اهمیت و همچنین روزنامه‌ها و مجلات مهم در بیش از صد زبان بین‌المللی به تعداد بیش از پنج میلیون وجود دارد. به غیر از منابع یاد شده، یادداشت‌ها، نقشه‌ها، صفحات صوتی گرامافون و یا فیلم‌ها، میکروفیلم‌ها، میکروفیش‌ها، اسلاید، انواع تمبرهای پستی، نمونه پول‌های کشورهای مختلف، عکس‌ها، نقاشی‌ها و غیره در بایگانی کتابخانه نگهداری و محافظت می‌شوند. هر سال بیش از ۲۰۰ هزار عنوان کتاب و یا نشریه فصلی و روزانه و اسناد مختلفی که با دستگاه‌های ویژه قابل مطالعه هستند بر موجودی کتابخانه اضافه می‌شود.

بر اساس اختیارات حقوقی که از سال ۱۹۳۷ میلادی به کتابخانه داده شده و بر حسب توافق‌نامه

قزاقستان که مرکز حفظ و نگهداری کتب و دست نوشته‌ها گردد و برنامه رشد و توسعه کتابخانه‌های این کشور را در دیگر شهرها، بخش‌ها و روستاها را به صورت منظم عملی سازد.

مخزن کتابخانه به روش‌های مختلف از کتب و دست نوشته‌ها پر می‌شود. به عنوان مثال در مورد منطقه‌شناسی (جغرافیا) تعداد ۷۵۰۰۰ عنوان چاپی از سوی انجمن پژوهندگان تاریخ قزاقستان هدیه شد. همچنین از سوی کتابخانه‌های مختلف در سطح قزاقستان کتاب‌هایی به کتابخانه ملی ارسال گردید، و همچنین از سوی بعضی از چهره‌های برجسته علم و ادب اهدای کتاب موجب غنای مجموعه این کتابخانه شد. از جمله این شخصیت‌ها، عالم ترک‌شناس س. پارکوف و نویسنده شهیر قزاق ساییت موقلان آثار قابل توجهی از کتابخانه‌های شخصی خود را به کتابخانه اهدا کردند.

کتابخانه در سال ۱۹۳۷ میلادی به نام کتابخانه پوشکین شاعر روس نامگذاری شد. ولی در سالی که قزاقستان استقلال رسمی خود را اعلام کرد در ماه دسامبر ۱۹۹۱ میلادی به نام کتابخانه ملی قزاقستان تغییر نام داد.

کتابخانه ملی قزاقستان بزرگترین کتابخانه این جمهوری تازه استقلال یافته است. این کتابخانه در امور کتابداری، پژوهش و روش‌شناسی، برنامه‌ریزی، تنظیم برنامه‌های آموزشی و کتاب‌شناسی از مرکزیت ویژه‌ای برخوردار است. تاریخ تأسیس این کتابخانه به سال ۱۹۱۰ میلادی برمی‌گردد. در سی و یکم دسامبر همان سال دوستان علوم آموزشی در شهر ورنی (نام سابق آلماتی) به ایجاد سالنی به نام کتابخانه همت گماشتند و در این راه هزینه‌های لازم از طرف شهروندان حامی فراهم شد، و از سوی مجلس شهری به تصویب رسید و در روز ششم مارس سال ۱۹۱۱ میلادی درهای کتابخانه به روی علاقمندان گشوده شد.

بعد از گذشت ۲۰ سال یعنی در ماه مارس ۱۹۳۱ میلادی از سوی هیأت کمیته اجرایی مرکزی قزاقستان تأسیس «کتابخانه عمومی جمهوری سوسیالیستی قزاق» مورد تأیید و تصویب قرار گرفت و هیأت مزبور با درک نیاز روزافزون علاقه‌مندان به مطالعه و تحقیق این تصمیم را عملی ساخت.

این آغازی بود برای کتابخانه ملی جمهوری

ОБЪЯВЛЕНИЕ

Върненская Городская Управа

کتابخانه با مراکز مطبوعاتی، کتابخانه‌های جهان و مراکز علمی، منابع مورد نیاز کتابخانه تأمین و تهیه می‌شود.

کتابخانه روابط خود را با مراکز فرهنگی کشورهای مختلف روز به روز گسترش می‌دهد و سال‌های متعددی است که با ۲۰۰ کتابخانه کشورهای مشترک المنافع و ۳۴ مرکز فرهنگی ملل دیگر به اضافه ۷۸ سازمان و انجمن‌های علمی - فرهنگی ارتباط و داد و ستد فرهنگی برقرار کرده است.

کتابخانه‌های کنگره آمریکا و دانشگاه هاروارد، هند، مصر، بریتانیا، نروژ و استرالیا همکاران ثابت و دائمی این کتابخانه هستند. در سال‌های اخیر کتابخانه‌های چین و ترکیه هم در ردیف همکاری با کتابخانه ملی قزاقستان درآمده است.

کتابخانه ملی قزاقستان فقط گنجینه کتاب و دست‌نویس قزاق‌ها نیست بلکه آثار نوشتاری همه ملل جهان را نگهداری می‌کند. از جمله اینکه در بخش کتاب‌های به زبان خارجی در حدود ۳۰۰۰۰۰ جلد کتاب به ۵۴ زبان دنیا موجود است که ۱۰۰۰ جلد آن به زبان فارسی تعلق دارد. در حال حاضر آثار دست‌نویس و کمیاب در کتابخانه ملی به بیش از ۲۵ هزار نسخه رسیده است. آثار فوق به صورت زیر تقسیم‌بندی شده است:

۱. نسخه‌های دست‌نویس.
 ۲. منابع چاپی قزاق.
 ۳. منابع چاپی به زبان ترکی و دیگر ملل شرق.
 ۴. آثار تحقیقی سیاحان و محققان درباره قزاقستان و آسیای میانه.
 ۵. آثار کلیسایی اسلاوها و آثار زبان روسی.
 ۶. آثار چاپی اولیه اروپاییان و دیگر آثار زبان‌های خارجی.
 ۷. آثار نویسندگانی که با امضای خود کتب خویش را به کتابخانه هدیه کرده‌اند و کتب تزئینی ویژه.
- آثار دست‌نویس قرن دوازده و سیزده میلادی تا به امروز در کتابخانه نگهداری می‌شود. یکی از آن نسخه‌های ارزنده، قرآن کریم است. از زمان استقلال کشور قزاقستان برای گنجینه آثار دست‌نویس اهمیت بیشتری قائل شده‌اند. از این رو نه تنها در نظم بخشیدن نسخه‌های موجود در کتابخانه فعال هستند، بلکه به جمع‌آوری آثار دست‌نویس نیز پرداخته‌اند.

بعنوان مثال در سال ۱۹۹۰ «مرادالقلوب» خواجه احمد یسوی و در سال ۱۹۹۱ «نسب نامه» و در ۱۹۹۲ نسخه‌ای از «دیوان حکمت» وی به مخزن دست‌نویس کتابخانه سپرده شد. یسوی با شاگردان بسیارش به دلیل گسترش ادبیات ترکی - اسلامی در منطقه و بی‌گمان در ادبیات و فرهنگ ترکستان، خراسان، قفقاز، ایران، آناتولی، کریمه، بالکان و دشت قپچاق تأثیر گذاشته است. در فاصله قرن‌های ۸ تا ۱۳ میلادی که رنسانس اسلامی نورافشانی می‌کرد، به راستی یوسف بالاساغونی، محمود کاشغری، خواجه احمد یسوی، سلیمان باقرخانی (حکیم آتا)، ابوالغازی که آثار اسلامی خود را به زبان‌های ترکی، جاغاتی و قپچاقی نوشته‌اند، شراره‌های همان رنسانس هستند و در بارور ساختن فرهنگ اسلامی - ترکی نقش تعیین کننده‌ای را ایفا کرده‌اند.

در مخزن نسخ دست‌نویس کتابخانه ملی قزاقستان آثار ستارگان ادبیات شرق مثل نوایی، نظامی، فردوسی، جامی، بدیل، شیخ علی، خواجه حافظ، سعدی، صوفی‌الله‌یار و دیگران موجود است. گفتنی است که اثر گران‌بهای ابوالقاسم فردوسی که ترجمه آن به ترکی در قرون سیزده و چهاردهم در سرزمین قزاق به طور گسترده‌ای شایع شد، در این کتابخانه موجود است. شوقان ولی‌خان (۱۸۲۵-۱۸۶۵) محقق برجسته قزاق در کتاب تحقیقی خود «شش شهر و یا درباره شش شهر استان مان لو» (بخارای کوچک) در شرق چین چنین می‌نویسد: «حاکم شهر چارکنت یعقوب خواجه فرزند دانیال خواجه دستور داد «شاهنامه» به زبان ترکی قدیم ترجمه شود و وظیفه ترجمه به خواجه شاهی جران نظام‌الدین اوغلو قلندر سپرده شد. وی در سال‌های ۲۳-۱۷۲۱ کار ترجمه را به پایان برد». نسخه مزبور به عنوان تنها نسخه شاهنامه به زبان ترکی قدیمی در کتابخانه ملی قزاقستان محافظت می‌شود. نسخه مذکور در سال ۱۹۲۷ توسط «بای اولی» به کتابخانه سپرده شد. در مخزن دست‌نویس‌های قدیمی کتابخانه ملی قزاقستان آثار خمسه نظامی گنجوی (۱۲۰۹-۱۱۴۱) که به زبان فارسی نوشته شده وجود دارد. کتاب دست‌نویس وی در سال ۱۴۸۸ رونویسی شده

است. و شامل «مخزن الاسرار»، «خسرو و شیرین»، «اسکندرنامه»، «لیلی و مجنون» و «هفت پیکر» می‌باشد. مجموع آنها ۵۸۴ صفحه است که متن آنها در هر صفحه در ۴ ستون و دو صفحه اول خمسه نظامی به رنگ طلایی مزین و با خط نستعلیق نوشته شده است.

اولین منظومه حماسی قزاق «یر - تارغن» تا سال ۱۹۱۷ نه بار تجدید چاپ شد و تیراژ آن به ۳۳۸۰۰ جلد رسید. و.و. رادلف شرق‌شناس مشهور، منظومه فوق‌الذکر را در سال ۱۷۸۰ به زبان روسی سپس به زبان آلمانی ترجمه کرد. و در اثر معروف خود «نمونه‌های ادبیات مردمی طوایف ترک» این منظومه را هم گنجانده. از کتب چاپی قزاق صوفی‌الله یاز (۱۸۰۶)، سیف‌الملک (۱۸۰۷)، خواجه ناصر، بهرام گور، جامع التواریخ، قزج‌بنک (منظومه عشقی) ادامه میراث گذشتگان است که در تمامی آثار فوق پیوند ادبیات ایران و قزاق را به خوبی می‌توان حس کرد.

رئیس کتابخانه ملی از سوی وزیر فرهنگ و تفاهم اجتماعی این کشور منصوب می‌شود. تعداد کتابخانه‌های عمومی وابسته به وزارت فرهنگ و تفاهم اجتماعی ۳۰۶۶ باب است که زیر نظر کتابخانه ملی فعالیت می‌کنند. به عنوان مثال دوره‌های آموزشی، ارتقای دانش فنی در حین اشتغال، برای تمام کتابخانه‌ها، توسط مدیریت این کتابخانه به اجرا گذاشته می‌شود.

خانم رزابدی غالیوا هم اکنون رئیس کتابخانه ملی است. وی در سال ۱۳۸۱ در نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران شرکت کرد و بیش از ۴۰۰ عنوان کتاب را که برای نمایش عرضه کرده بود به کتابخانه ملی ایران اهدا کرد. ایشان از کتابخانه ملی ایران دیدار کرده و متن پیشنهادی برای همکاری بین دو کتابخانه ملی را به طرف ایرانی ارایه کرد که البته هنوز پاسخی دریافت نکرده‌اند.

کتابخانه در حال تجهیز به سیستم کامپیوتری است. در این راه بخش‌هایی از امور با کامپیوتر و بخش‌هایی دیگر به روال گذشته انجام می‌شود. اطلاعات بیشتر در مورد کتابخانه ملی قزاقستان در نشانی اینترنتی آن کتابخانه موجود است: